

Genomlysning av Individ- och familjeomsorgen i Spånga- Tensta 2015

Delrapport beträffande barn och unga placerade i vård utan för hemmet

Innehåll

Innehåll	1
Inledning	1
Insamling av uppgifter	2
Barn och unga placerade utan för hemmet	2
Placeringar i jourhem	3
Kvalitetssäkring vid placering utan för hemmet	4
Uppföljning av placeringar	5
Ensamkommande barn	7
<i>Boendeformer</i>	7
<i>Placeringstid</i>	8
<i>Uppföljning</i>	8
<i>Skolgång</i>	8
Samverkan mellan skolan och socialtjänsten	8
Sammanfattande analys	10

Inledning

I januari 2015 gav Spånga-Tensta stadsdelsnämnd förvaltningen i uppdrag att göra en genomlysning av förvaltningens Individ- och familjeomsorg. Detta är en delrapport rörande barn och unga placerade utan för hemmet. Denna del av genomlysningen är gjord av verksamhetscontroller vid Strategiska staben.

Insamling av uppgifter

Uppgifter är hämtade från verksamhetssystemet Paraplyet, stadens familjehemsstatistik, uppgifter om nyckeltal och verksamhetsens egna uppföljningsunderlag. Enhetschef, biträdande enhetschefer, samordnare och socialsekreterare inom Enheten för barn och ungdom har intervjuats rörande arbetssätt och rutiner i arbetet.

Barn och unga placerade utan för hemmet

Tabellen nedan visar hur många barn och unga som förvaltningen har placerat i vård utan för hemmet i insatser hos upphandlade vårdgivare i juli 2015. Jourhem är en familj som är utredd och godkänd för att ta emot barn för tillfälliga, kortvariga placeringar. De familjehemsplaceringar som redovisas i tabellen är familjehem som är knutna till en upphandlad förmedlare. Med hem för vård eller boende (HVB) avses ett hem som tar emot enskilda för vård eller behandling i förening med ett boende. Statens institutionsstyrelse driver de särskilda ungdomshemmen, så kallade §§ 12-hem där ungdomar vanligen vårdas med stöd av 3 § LVU. Personalen vid dessa hem har under vissa förutsättningar rätt att använda tvångsåtgärder, så kallade särskilda befogenheter. Stödboende är ett boende som tillhandahåller platser för heldygnsvistelse avsedda för personer som behöver insatser i form av tillsyn och stöd men inte vård eller behandling. De vanligaste placeringsformerna i stadsdelen är familjehem, HVB och stödboende.

Placeringar barn och unga 0- 21 år placerade hos **vårdgivarutförare**, exkl. ensamkommande. Uppgifter hämtade ur Paraplyet för juli 2015.

Typ av placering	Antal
Jourhem	18
Familjehem	2
HVB+§§ 12-hem	26
Stödboende	29
Totalt	75

Tabellen nedan redovisar antalet familjehemsplacerade barn och unga.

Placeringar barn och unga 0-21 år i **familjehem** exkl. ensamkommande, januari-juni 2015. Uppgifter hämtade från underlag till stadens familjevårdsstatistik.

Åldersgrupp	Antal
19-21år	7
13-18 år	19
6-12 år	16
0-5 år	4
Totalt	46

Tabellen nedan visar en jämförelse av nyckeltal för dygnetruntvård för barn och unga i stadsdelen och i staden i stort. Uppgifterna gäller för 2014 och visar att förvaltningen har en större andel barn och unga placerade utan för hemmet än staden i stort. När det gäller HVB ligger förvaltningen lägre än staden. Placering på §§12-hem är lika vanlig i stadsdelen som i staden.

Jämförelse grundad på nyckeltal för **dygnetruntvård** för barn och ungdomar 2014, Antal barn per 1000 invånare åldern 0-19 år som placerats.

Placeringsform	Spånga- Tensta SDF	Staden
Jourhem	5,8	4,3
HVB	3,3	4,0
§§12-hem	0,4	0,4
Familjehem	5,5	3,4
Stödboende	4,5	1,6
Totalt	19,5	13,7

Placeringar i jourhem

Nedan redovisas antalet jourhemsplaceringar. Tanken är att placeringen i jourhem ska vara kort och tillfällig medan utredning pågår. När det är svårt att rekrytera familjehem blir placeringstiderna i jourhem längre.

Antal **jourhemsplaceringar** januari-augusti 2015. Uppgifter hämtade från underlag till stadens familjevårdsstatistik- Jourhem

Åldersgrupp	Placeringar upp till fyra månader	Placeringar längre än fyra månader
19-21år	4	2
13-18 år	17	12
6-12 år	2	2
0-5 år	5	1
Totalt	28	17

I Spånga-Tensta utgör jourhemsplaceringar längre än fyra månader 38 % av alla jourhemsplaceringar under januari- augusti 2015. För staden totalt utgör jourhemsplaceringar längre än fyra månader 34% av alla jourhemsplaceringar under januari-augusti 2015.

Kvalitetssäkring vid placering utan för hemmet

Uppgifterna i detta avsnitt är hämtade från intervjuer med biträdande enhetschefer för ungdomsgrupperna och familjevården.

Placering i jourhem, HVB och stödboende görs uteslutande hos de vårdgivare som har tecknat ramavtal med staden. Staden har under åren 2011/2012 genomfört upphandlingen ”Insatser, för barn, ungdomar och familjer”. De vårdgivare som finns inom ramavtalet uppfyller de av staden ställda kvalitetskraven.

Avtalen i denna upphandling gäller till och med december 2015. Arbete med ny upphandling pågår. Representanter från förvaltningen medverkar tillsammans med andra stadsdelar så att de upphandlade vårdgivarna ska kunna tillgodose de behov som finns i stadsdelen.

Före placering på HVB eller stödboende har handläggaren kontakt med boendet för att säkerställa att boendet kan tillgodose barnet/den unges behov.

Vid placering utanför ramavtalet inhämtar förvaltningen uppgifter från referenter, gör besök och stämmer noga av med vårdgivaren så att barnet/ungdomens behov kan tillgodoses. Fasta rutiner finns inte för detta.

De familjehem som förvaltningen anlitar utreds i enlighet med de riktlinjer och anvisningar som finns från staden och Socialstyrelsen. Utredningen och en analys av barnets individuella behov ligger till grund för det slutliga valet av familjehem.

De kontroller som görs i samband med familjehemsutredning är

- Misstanke- och belastningsregister
- Socialregister
- Försäkringskassan/inskrivning/sjukskrivning
- Kronofogdemyndigheten
- Folkbokföringen

Det tilltänkta familjehemmets hemkommun kontaktas skriftligen där man inhämtar utdrag ur socialregistret. Hemkommunen ges möjlighet att lämna andra uppgifter av vikt. Om andra kommuner har barn placerade i det tilltänkta familjehemmet samverkar man med dessa så att det redan placerade barnets behov inte äventyras.

Uppföljning av placeringar

Uppgifterna i detta avsnitt är hämtade från intervjuer med biträdande enhetschefer för ungdomsgrupperna och familjevården.

Under pågående placering ska nämnden, varje halvår överväga om vården utan för hemmet ska fortgå. När det gäller placeringar med stöd av LVU, utifrån den unges beteende görs en omprövning varje halvår. Inför dessa överväganden och omprövningar görs uppföljningar genom besök i boendet eller familjehemmet där både barnet, vårdnadshavare (om möjligt) och vårdgivare eller familjehem medverkar.

Till grund för uppföljningarna ligger vårdplanen och genomförandeplanen. Båda dessa dokument finns i BBIC-materialet (Barnets Behov I Centrum). Var sjätte vecka lämnar vårdgivaren en skriftlig rapport till handläggaren.

Barnets skolgång följs upp genom att konsultationsdokumentet från BBIC inhämtas från skolan. Handläggaren har alltid ett enskilt samtal med barnet. Vid behov gör handläggaren tätare besök i boendet.

Efter avslutad placering utan för hemmet har förvaltningen ett uppföljningsansvar under två månader. Handläggaren hjälper den unge vid behov att göra ansökan om ekonomiskt bistånd, att söka bostad, att få kontakt med sin nya hemkommun eller annat som kan vara aktuellt i det enskilda fallet. Under denna tid kan barnet/den unge vid behov få insatsen kontaktperson.

Familjehemsplaceringar, där vårdnaden tagits över av familjehemmet är inte längre ärenden hos socialtjänsten och i dessa

fall görs endast en kontroll varje år då förvaltningen kontrollerar att barnet bor kvar i familjen och att barnet fortfarande går i skolan.

Besök hos det placerade barnet

Uppgifterna i detta avsnitt är hämtade från intervjuer med biträdande enhetschefer för ungdomsgrupperna och familjevården.

Förvaltningens arbete styrs av stadens riktlinjer och av Socialstyrelsens anvisningar. I arbetet med myndighetsutövning till skydd för barn och ungdomar används BBIC (Barnets Behov I Centrum) för utredningar, vårdplaner och uppföljning. BBIC-materialet säkerställer att barnet kommer till tals i utredning och insats. Barn som är placerade utanför hemmet får minst två besök i boendet/familjehemmet varje år och minst 4 enskilda samtal med handläggaren varje år. Handläggarna har även kontakt med barnet på telefon och via SMS. Besök och samtal dokumenteras.

Skolgång och hälsa

Uppgifterna i detta avsnitt är hämtade från intervjuer med biträdande enhetschefer för ungdomsgrupperna och familjevården.

Vid placeringar i HVB eller stödboende är det vanligen utföraren som medverkar i skolan och följer upp barnets/den unges skolgång. Handläggaren följer upp vårdplanen som innehåller uppgifter och mål om skolgång vid besök och inför ställningstaganden om förlängningar.

Skolgången för familjehemsplacerade barn följs upp genom att handläggaren begär in ”konsultationsdokumentet” hämtat från BBIC från skolan inför varje övervägande om fortsatt vård. Handläggarna medverkar ofta i möten på skolan rörande skolgången. Möjligheter till kartläggning av specialpedagog och skolpsykolog av barnets skolgång och behov finns inom projektet SkolFam.

Placerade barn och ungdomar ska genomgå en omfattande hälsoundersökning i samband med placering. Detta är ibland svårt att genomföra då undersökningen ska genomföras i Stockholm och barnet kanske redan vistas i en annan del av landet. Barnets/den unges hälsotillstånd följs upp under placeringen genom att handläggaren följer upp vårdplanen.

Ensamkommande barn

Uppgifterna i detta avsnitt är hämtade från en intervju med samordnaren för arbetsgruppen som arbetar med ensamkommande barn och socialsekreterarna i arbetsgruppen. Uppgifterna i tabellen nedan kommer från verksamhetens egna uppföljningsblad.

Ensamkommande barn	2015-08-15
Antal aktuella på förvaltningen, totalt	121
Fördelning status	
Antal asylsökande	59
Antal med uppehållstillstånd	62
Fördelning placeringar	
Släktinghem/nätverkshem	39
HVB	37
Jourhem	19
Särskilt förordnad vårdnadshavare	4
Träningslägenhet	6
Familjehem	10
Omsorgsboende	4
Behandlingshem	1
§12-hem	1

Stadsdelen har en hög tillströmning av nya ensamkommande barn och ungdomar. Från januari till 15 augusti har 54 nya barn eller ungdomar tagits emot av förvaltningen. Förnärvarande tas ca 4-5 nya emot varje vecka. Det är stor brist på boenden för ensamkommande barn och ungdomar. Det är kö på 80-100 barn till stadens jourhem och HVB för ensamkommande barn. Det råder platsbrist i hela landet vilket gör att det frekvent förekommer att ensamkommande barn och ungdomar placeras på boenden som ligger utanför stadens ramavtal, som inte har HVB-tillstånd och/eller ligger i andra delar av landet. Arbetsgruppen som handlägger dessa ärenden inom enheten för Barn och ungdom uppger att man har en mycket hög arbetsbelastning. Att hitta lediga platser för nyplaceringar upptar en stor del av arbetstiden. Detta medför att uppföljningar inte kan prioriteras.

Boendeformer

Ensamkommande barn och ungdomar placeras av förvaltningen i stadens HVB, stadens akutboende, jourhem, släktinghem/nätverkshem, familjehem, stödboenden och HVB samt boenden utanför ramavtal och HVB-tillstånd. De

släktinghem/nätverkshem som ensamkommande barn tas emot av, genomgår en enklare utredning där handläggaren gör en serie kontroller som t.ex. folkbokföring, KFM, misstanke- och belastningsregister m m och hembesök. Nätverkshemmet eller släkninghemmet genomgår familjehemsutredning först när barnet/den unge fått permanent uppehållstillstånd (PUT) och då det klart framgår att barnet/den unge ska stanna i familjen. De boenden som är utanför ramavtal och/eller som saknar HVB-tillstånd besöks av medarbetare på förvaltningen före placering.

Placeringstid

Ensamkommande barn och ungdomar är placerade av förvaltningen från det att de anvisas till staden och stadsdelen fram till dessa att de går ut gymnasiet eller som längst till dess att de fyller 21 år. Om barnet fyller 18 år och ännu inte har fått PUT hänvisas den unge åter till Migrationsverket. Om barnets vårdnadshavare får uppehållstillstånd och kommer till landet fortsätter placeringen i ytterligare 30 dagar efter vårdnadshavarens ankomst.

Uppföljning

Uppföljningar av placeringar av ensamkommande barn och ungdomar görs på samma sätt och med samma regelbundenhet som för andra placerade barn och ungdomar (se under rubriken Uppföljning av placeringar).

Handläggaren besöker barnet/familjen minst två gånger varje år. Barnet har minst fyra enskilda samtal med sin handläggare varje år. Alla placerade barn har en vårdplan som följs upp vid varje möte. Man följer upp hälsa och skolgång och har samtal med god man.

Skolgång

Det är det ensamkommande barnets gode man som ansöker plats i skola. Handläggaren följer upp att så sker. Tyvärr kan inte alla barn placeras i kommuner där det finns särskilda introduktionsklasser för nyanlända. På grund av den höga tillströmningen av ensamkommande kan det för närvarande dröja innan den unge kan få plats på gymnasium. Skolgången följs fortlöpande upp enligt ovan.

Samverkan mellan skolan och socialtjänsten

Uppgifterna i detta avsnitt är hämtade från intervju med enhetschefen för Enheten för barn och ungdom.

I samband med utredning enligt socialtjänstlagen rörande ett barn eller ungdom skall alltid konsultationsdokument som belyser barnets skolsituation användas som underlag till utredningen. Vid placering beskrivs barnets utbildningsbehov den avlämnande skolan till den mottagande skolan. Handlingarna lämnas efter sekretessprövning till den mottagnade skolan. Lika viktig är informationsöverföringen när det placerade barnet avslutar placeringen och återvänder till ordinarie skola. Hemkommunen, där barnet är folkbokfört, har ett uppföljningsansvar när det gäller elevens rätt till utbildning. Socialtjänsten i den kommun som har beslutat om placeringen ansvarar för att följa upp vården. För placerade barn och ungdomar sker samverkan med skolan utifrån det enskilda barnet, dess situation och behov. Inom familjevården medverkar handläggaren vid elevvårdskonferenser och andra möten i skolan. Projektet SkolFam för familjehemsplacerade barn och ungdomar innebär att staden kan erbjuda en omfattande kartläggning av barnets nivå, inlärning och behov av stöd i skolan. För barn och unga placerade i HVB eller stödboende är det vanligen utföraren som samverkar med skolan för det enskilda barnet. Skolsituationen för det placerade barnet följs dock upp kontinuerligt av socialtjänsten och redovisas i samband med att vården övervägs eller omprövas var 6:e månad.

I stadsdelen regleras samverkan med skolorna av stadens riktlinjer på området, den lokala BUS-överenskommelsen tillsammans med överenskommelse rörande Samtidigt Först. Vidare finns centralt framtagna riktlinjer samt stödmaterial för samverkan mellan stadsdelsnämndernas verksamheter och skolan.

Samtidigt Först är en del i stadsdelens förebyggande och främjande arbete. I Samtidigt Först samverkar stadsdelen på flera nivåer med grundskolan och polisen i området. Målet är involvera föräldrar i barnens liv i högre grad, att alla barn ska klara skolan och att alla barn får en meningsfull och strukturerad fritid. Prioriterade områden är föräldramedverkan, att uppmärksamma ”hemmasittande” ungdomar, att verka mot narkotika och att verka mot politisk och religiös radikaliserings.

Familjeresursen inom Familjestödsenheten samverkar med skolan på individnivå utifrån de uppdrag de får från Enheten för barn och ungdom. Enheten medverkar även i Samtidigt Först.

Förvaltningen bedömer i dagsläget att förutsättningarna för god samverkan med skolan finns men att Enheten för barn och ungdom i dagsläget inte kan fullfölja sina åtaganden gällande skolsamverkan

på så sätt att enheten inte har utsatt kontaktpersoner för de olika skolorna i området. Målsättningen är att ha kontaktpersoner utsedda till årsskiftet.

Sammanfattande analys

I juli 2015 var 75 (exkl. ensamkommande) barn och unga placerade hos vårdgivarutförare och 46 (exkl. ensamkommande) i familjehem. De vanligaste placeringsformerna är familjehem, HVB och stödboende. När man gör en jämförelse av nyckeltalet ”Barn och ungdomar placerade i dygnetruntvård” för 2014 ser man att Spånga-Tensta generellt sett har en större andel barn och ungdomar placerade i dygnetruntvård än staden i stort. Det är främst placeringsformen stödboende som är mer vanlig i Spånga-Tensta än i staden men även jourhem och familjehemsplaceringar är vanligare. HVB är mindre vanlig i Spånga-Tensta än i staden i stort. Under perioden januari – augusti 2015 har 45 barn och unga varit placerade i jourhem. 17 av dessa placeringar har pågått längre än 4 månader. Att en stor andel jourhemsplaceringarna har blivit långvariga beror på att det är svårt att rekrytera familjehem i tillräcklig omfattning. Stadsdelens andel långvariga jourhemsplaceringar skiljer sig inte nämnvärt från stadens.

När det gäller kvalitetssäkring vid placering följer förvaltningen Socialstyrelsens anvisningar och stadens riktlinjer för utredning av familjehem. Vid val av institutioner för placering används i första hand vårdgivare inom stadens ramavtal. De upphandlade vårdgivarna har genomgått motsvarar de kvalitetskrav som staden ställer vid upphandlingen. Placering utanför ramavtal är ovanligt. Vid placering utan för ramavtal görs vissa kontroller men fasta rutiner saknas.

BBIC-materialet säkerställer att barnen kommer till tals i utredningar, insatser och uppföljningar. Förvaltningen följer riktlinjer, anvisningar och lagstiftning när det gäller besök i familjehem, enskilda samtal med barn och uppföljningar inför överväganden och omprövningar om fortsatt vård. Det finns resurser för omfattande hälsoundersökningar vid placeringar av barn och unga men det kan vara svårt att genomföra rent praktiskt.

När det gäller ensamkommande barn och unga präglas situationen på förvaltningen och i landet i stort av den stora tillstömmingen av ensamkommande barn. Det är platsbrist i hela landet. Förvaltningen tar emot ett stort antal och tillstömmingstakten är hög.

För att säkra upp att alla får tak över huvudet och kan börja skolan används boenden utanför ramavtal, boenden utan HVB-tillstånd och boenden i andra delar av landet. Släkting- eller nätverkshem utreds och godkänns som familjehem först när barnet/den unge fått permanent uppehållstillstånd.

Skolsituationen för det placerade barnet följs upp kontinuerligt av handläggaren och redovisas i samband med att vården övervägs eller omprövas var 6:e månad. Förvaltningens samverkan med skolan styrs av stadens riktlinjer, lokal BUS-överenskommelse och rutiner och avtal rörande Samtidigt Först. För närvarande finns inte kontaktpersoner utsedda för de olika skolorna i stadsdelen.